

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **M.C. i W.R.** skazanych za przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i innych,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 marca 2025 r.
wniosku obrońcy skazanego M.C. o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego M.B.,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił:

**wyłączyć sędzię Sądu Najwyższego M.B. od udziału w
rozpoznaniu sprawy o sygn. IV KK 458/24.**

UZASADNIENIE

Obrońcy skazanych M.C. i W.R. wnieśli kasacje od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 kwietnia 2022 r., sygn. akt II AKa 15/21, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 6 lipca 2018 r., sygn. akt III K 113/08. Kasacja obrońców skazanych została zarejestrowana w repertorium pod sygn. IV KK 458/24. Sprawa została przydzielona do rozpoznania SSN M.B. w dniu 20 stycznia 2025 r., po wyłączeniu wcześniejszego sędziego sprawozdawcy SSN A.R. postanowieniem SN z dnia 17 stycznia 2025 r. Zarządzeniem z dnia 4 lutego 2025 r. skład orzekający został uzupełniony o SSN I.Z. (jako przewodniczącego) oraz SSN A.B. Pismem z dnia 10 lutego 2025 r. obrońca skazanego M.C. złożył wniosek o wyłączenie SSN M.B. od rozpoznania sprawy zawisłej przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt IV KK 458/24. Obrońca

podniósł, że podstawą wniosku o wyłączenie jest wadliwe powołanie jej na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Pismami z dnia 19 lutego 2025 r. obrońca złożył również wnioski o wyłączenie pozostałych dwóch członków składu orzekającego. Wniosek o wyłączenie SSN I.Z. został zarejestrowany pod sygn. KRI [...], a SSN A.B. – pod sygn. KRI [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego, oparty o przepis art. 41 § 1 k.p.k., zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z tym przepisem sędzia podlega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Okolicznością mogąca wywołać tę wątpliwość może być m.in. tryb powołania sędziego Sądu Najwyższego na urząd (zob. np. postanowienie SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KK 206/21). Sąd Najwyższy ma zatem obowiązek wyłączyć sędziego także wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszych uchybień, a więc do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co mogłoby skutkować m.in. odpowiedzialnością odszkodowawczą Państwa (zob. np. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2023 r., sygn. akt II KK 57/23 [KRI [...]]).

Złożony przez obrońcę wniosek opiera się na okolicznościach związanych z powołaniem M.B. na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Sam fakt brania udziału w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; uchwała Sądu Najwyższego w składzie połączonych 3 Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-

1/20). Z dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wynika natomiast, że tego rodzaju wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce).

Co więcej, w przywołanej uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że „powołanie do Sądu Najwyższego jest zawsze pierwszym powołaniem na urząd w tym Sądzie, wymaga więc spełnienia szczególnych warunków i dochowania procedur, w których rzeczywiście można zweryfikować kompetencje kandydata, także z punktu widzenia jego cech istotnych dla zachowania niezawisłości i bezstronności. Brak takiej weryfikacji i brak transparentności procesu powołania, którą charakteryzowały się przeprowadzone konkursy, tworzą stan niepewności i rodzą podejrzenia o polityczne motywacje decyzji nominacyjnych. Wyklucza to spełnienie obiektywnych warunków postrzegania tak nominowanych osób jako bezstronnych i niezawisłych. Tym bardziej, że chodzi o powołania do sądu ostatecznej instancji, mającego kompetencję do uchylania prawomocnych orzeczeń sądowych i dokonywania wiążącej wykładni prawa, którego orzeczenia nie podlegają już efektywnej kontroli, pozwalającej na weryfikację, czy spełnione zostały warunki bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego biorą udział osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze”.

Należy nadto wskazać, że sędzia M.B. została pierwotnie powołana na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która to Izba, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt. BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał Izbę Dyscyplinarną za zależną od władzy politycznej, a tym samym przyjął, że Izba

Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

W konsekwencji podjęcie przez sędzię M.B. czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem sędzi M.B., która w tak wadliwy sposób została powołana do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego (por. też m.in. postanowienie SN z 3 września 2024 r., III KK 341/24, postanowienie SN z 14 października 2024 r., III KK 286/23).

Ponadto wypada dodać, że w czasie orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego sędziowie okazywali lekceważenie wobec wiążącego polskie sądy orzecznictwa europejskiego (choćby poprzez rozpoznawanie spraw w okresie zawieszenia przez TSUE funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej – SSN M.B. np. w dniu 15 grudnia 2021 r. w sprawie I DO 16/21).

Mając powyższe na uwadze, należało wyłączyć sędzię Sądu Najwyższego M.B. od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. IV KK 458/24.

[WB]

r.g.